

Таким чином, історія виникнення та розвитку педагогіки яскраво демонструє необхідність врахування всіх переваг і недоліків систем оцінювання, що використовувало людство, для створення нового підходу до оцінювання результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів у системі загальної середньої освіти, що слугуватиме гуманізації освіти, орієнтації процесу навчання на розвиток особистості учня, реалізації особистісно орієнтованого навчання, підвищенню якості і об'єктивності оцінювання.

Використана література:

1. Коменский Я.А. Избранные педагогические сочинения: В 2-х т. – Т.2. – М.: Педагогика, 1982. – 576 с. – (Пед. б-ка.).
2. Костылёв Ф.В. Учить по-новому: Нужны ли оценки-баллы: Кн. Для учителя. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2000. – 104 с. – (Педагогическая мастерская).
3. Ломоносов М.В. О воспитании и образовании. – М.: Педагогика, 1991. – 344 с.
4. Медведев А.П. История педагогики в культурно-историческом освещении для самообразования и специально-педагогического характера. – Пг., 1917.
5. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка. Навчальний посібник / Міністерство освіти і науки України. – 3-є видання, доповнене, 2001. – 608 с.

А н н о т а ц и я

В данній статтє рассматривається історія возникновения и видоизменения систем оцєнивания. Даеться краткое описание наиболее распространённых систем в различные эпохи развития человечества.

Корець М.С.

ВАРІАТИВНІСТЬ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ І ТЕХНОЛОГІЙ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ “ТЕХНОЛОГІЇ”

У зв'язку із запровадженням державних стандартів базової і повної середньої освіти, коли школи переходять на 12-річний термін навчання із запровадженням у старших класах профільного навчання, нові вимоги висовуються до вчителів трудового навчання і технологій. Цими стандартами порівняно з нині існуючою системою передбачено суттєве зниження обсягу вивчення навчальних предметів освітньої галузі “Технології”, куди окрім класичного навчального предмету “Трудове навчання” із різними назвами на певних ступенях загальноосвітньої школи входить “Основи інформатики”. До того ж, нині створюються якісно нові програми з трудового навчання. Все це в комплексі зумовлює проведення реформування системи професійної підготовки вчителів для цієї галузі. Додаткові умови накладає поступове входження нами до європейського освітнього простору, згідно якого в системі вищої освіти буде лише два освітньо-кваліфікаційних рівня “Бакалавр” і “Магістр”. Але залишається досить складним питання вирішення долі педагогічних

училищ та індустріально-педагогічних технікумів, де здійснювалася підготовка вчителів трудового навчання за освітньо-кваліфікаційним рівнем “Молодший спеціаліст” (таких понад двадцять). Тут є два варіанти, або їх структурно підпорядкувати вищим педагогічним закладам освіти III та IV рівня акредитації з втратою їх автономії як юридичних осіб, або підтягувати їх до рівня коледжів, тобто закладів освіти другого рівня акредитації, які самостійно зможуть проводити підготовку вчителів на рівні бакалавра.

У цьому випадку необхідно, щоб на освітньо-кваліфікаційному рівні “Бакалавр” окрім базової вищої освіти випускникам присвоювалася кваліфікація вчителя трудового навчання і технологій повної середньої школи. До цього часу не було чітко визначеним - чи запроваджувати спеціалізацію, чи ні. Нами раніше було теоретично обґрунтовано про доцільність запровадження на освітньо-кваліфікаційному рівні “Бакалавр” спеціалізації. Якщо буде відсутня підготовка молодшого спеціаліста, то, не зважаючи на це, прийом абітурієнтів будуть здійснювати також за напрямками технічної та обслуговуючої праці, але із визначенням вузької спеціалізації. Організаційно це можна здійснювати таким чином: перші два роки навчання повинні бути уніфіковані для кожного із напрямів підготовки, а два наступні – повинні мати свою індивідуальність залежно від визначеної спеціалізації. Тоді окрім проведення занять з трудового навчання такий вчитель матиме право на викладання у старших класах техніко-технологічних дисциплін, які визначає спеціалізація, за умовами, що профільним обраний технологічний напрям. Відсутність при новому підході освітньо-кваліфікаційного рівня “Спеціаліст” дещо ускладнює систему підготовки магістрів. За нині усталеною концепцією магістри після закінчення вищих педагогічних закладів освіти є викладачами технічних або технологічних навчальних дисциплін за визначеною спеціалізацією. В такому випадку, залишається поза полем зору підготовка вчителів, які мають право здійснювати професійну підготовку. Раніше таку кваліфікацію здобували на освітньо-кваліфікаційному рівні “Спеціаліст” за визначеною спеціалізацією. У випадку переходу на двоступеневу вищу освіту, очевидно, ці повноваження будуть перекладені на майбутніх магістрів. Але в перехідний період доцільно і економічно виправдано залишити освітньо-кваліфікаційний рівень “Спеціаліст”.

Розмірковуючи про перспективи розвитку педагогічної освіти, В.Андрущенко вважає, що вчителів слід – про всяк випадок – давати іншу, не вчительську професію: можливо бухгалтера чи діловода, організатора, може знавця редакційно-видавничої справи. Такий підхід відкриває один із важливих напрямів розв’язання загальної проблеми. У цьому зв’язку необхідно спроектувати можливе оптимальне поєднання процесу підготовки вчителя трудового навчання із спеціальностями народногосподарського фаху.

З окреслених контурів перспектив розвитку підготовки вчителів трудового навчання в сучасних умовах вимальовуються деякі можливі варіанти поєднання основної спеціальності з фахом не лише освітянського напрямку, але і для роботи в системі служб соціального захисту громадян, різноманітних курсів, закладів перекваліфікації та інше, а також поєднання із фахом виробничого характеру. Для запровадження нових спеціальностей чи спеціалізацій необхідним мінімумом є наявність трьох складових: науково-педагогічні кадри; матеріально-технічне та інформаційне забезпечення. В додаток до цього нами було взято до уваги наступні фактори.

Перше. Суміжна спеціальність повинна мати багато навчальних дисциплін, які є спільними для двох фахів, тобто при опануванні основної спеціальності повинні створюватися передумови для навчання по спорідненій спеціальності. При цьому особлива увага зверталась на те, щоб суміжна спеціальність не вплинула на якість підготовки спеціаліста за основною. Це простіше реалізується, коли додатковий фах педагогічного профілю.

Спільними для підготовки спеціалістів є навчальні дисципліни розділу “Гуманітарної і суспільно-економічної підготовка”. Вони, як правило, становлять майже 20% від загального обсягу годин, що передбачений 5-річним терміном навчання при підготовці фахівця за освітньо-кваліфікаційним рівнем “Спеціаліст”.

В таких умовах для опанування спорідненою спеціальністю надається рік навчання, тобто обсяг навчальних дисциплін від всього курсу навчання становить 20%. Враховуючи попередні міркування, спільними при вивченні навчальних дисциплін науково-предметної підготовки повинні бути 60%. Якщо споріднена спеціальність педагогічного профілю, то на вивчення навчальних дисциплін психолого-педагогічного напрямку, як однією із складових професійної підготовки, відводиться від 10 до 13%. Тоді спільними можуть бути 47...50% навчальних дисциплін від загального обсягу. Для випадку поєднання додаткової спеціалізації технічного спрямування ця цифра ще зменшується, бо для майбутнього вчителя трудового навчання передбачено вивчення циклу навчальних дисциплін фундаментальної підготовки таких, як “Загальна фізика”, “Вища математика”, “Нові інформаційні технології”, “Технічні засоби навчання”, “Безпека життєдіяльності”, “Основи охорони праці” та “Охорона праці в галузі”, обсяг яких становить 10%.

Друге. Споріднена спеціальність повинна мати попит на ринку праці і в, першу чергу, в тих регіонах, де прогнозовано будуть працевлаштовані випускники за основним фахом.

Третє. Поєднаний курс має бути не надмірно обтяжливим, нескладним і реальним для опанування його пересічним студентом. Він не повинен передбачати селективність для обмеженого кола здібних студентів.

Четверте. Поєднана спеціальність має бути широко функціональною, тобто мати своє застосування як у міській, так і у сільській місцевості або як у сільському

господарстві, так і на промисловому виробництві. Хоча ця позиція може коректуватися залежно від місця розміщення педагогічного закладу освіти та регіонів, які він переважно забезпечує педагогічними кадрами.

Розглянемо перший варіант, коли суміжною є здобуття педагогічної спеціальності. Класичне поєднання з підготовкою вчителів за педагогічними спеціальностями з фізики, основ інформатики, професійного навчання практично реалізуються. Ми вважаємо, як перспективним на сучасному етапі професійної підготовки вчителів трудового навчання запровадження спеціалізації з “Автосправи”. Нині існує досить розгалужена мережа автошкіл, курсів перекваліфікації, міжшкільних навчально-виробничих комбінатів, де є потреба у викладачах автосправи. Як правило, в більшості випадків тут працюють викладачами особи, які мають вищу технічну освіту за спеціальностями, що пов’язані з автомобільним транспортом. Тому спеціалізація “Автосправа” буде дуже необхідною для здобуття другої вищої освіти на контрактній основі для заочної форми навчання. Для цієї спеціалізації теоретичні основи закладені в нормативних курсах таких навчальних дисциплін як “Машинознавство”, “Автосправа”, “Технічна механіка”.

У підготовці спеціалістів за суміжним фахом, слід розширити класичне бачення з визначення профілів, а і пропонувати такі, які необхідні на ринку праці для системи перепідготовки, для освітніх закладів не підпорядкованих Міністерству освіти і науки України.

Тому розглянемо другий варіант, коли поєднання здійснюється не за вчительською спеціальністю, який дещо складніший і більш обмежений у виборі. Але найбільш реально вести паралельну підготовку таких спеціалістів:

- спеціалісти служби охорони праці (для сільськогосподарського і промислового виробництва, для установ державної і недержавної форм власності);
- спеціалісти служби організації та безпеки дорожнього руху;
- спеціалісти захисту інтелектуальної власності;
- технічний перекладач;
- менеджер соціальної служби.

Стосовно спеціалістів служби охорони праці, то підготовку таких фахівців цілеспрямовано не здійснюють в тому обсязі, в якому це потрібно для всіх установ, підприємств, організацій згідно Закону України “Про охорону праці”. В таких службах, в кращому випадку працюють фахівці інженерно-технічних чи технологічних спеціальностей, а в гіршому – люди з вищою освітою, але без належних професійних знань. Теоретична основа для цього закладена у навчальних дисциплінах “Безпека життєдіяльності”, “Основи охорони праці”, “Охорона праці в галузі”, “Психологія”, “Вікова фізіологія”. Залишається більш детально розглянути правові основи охорони праці, діловодство та охорону праці в окремих галузях виробництва.

Підготовку спеціалістів служб організації та безпеки дорожнього руху, як правило, здійснюють у вищих технічних закладах освіти автомобілетранспортних спеціальностей та у вищих закладах освіти МВС України, які мають спеціальності, пов'язані з майбутньою роботою у системі Державтоінспекції. Аналіз навчальних планів дав можливість дійти до висновку, що реально здійснювати підготовку таких спеціалістів і в педагогічних закладах освіти як споріднений фах із кваліфікацією вчителя трудового навчання і технологій виробництва.

При підготовці спеціалістів захисту інтелектуальної власності, патентознавців досить корисну послугу будуть виконувати такі нормативні навчальні дисципліни, як “Технічна творчість”, “Основи організації наукових досліджень”, “Основи виробництва”. З основами патентознавства студенти досить поширено ознайомлюються при вивченні як першої, так і другої навчальної дисципліни. Метрологія в деякому обсязі вивчається в третьому інтегрованому курсі (підрозділи “Основи технічних вимірювань та взаємозамінності”).

На перший погляд тяжко знайти щось спільне між технічною підготовкою вчителя трудового навчання і підготовкою перекладача. Справа в тому, що технічний переклад потребує не лише знання іноземної мови, а і знання техніки, технологій і відповідно їх термінології на професійному рівні. Таке поєднання, на наш погляд, краще здійснювати не із інженерними спеціальностями або виділяти “Технічний переклад” як автономну спеціальність, а поєднувати із технічними спеціальностями педагогічної галузі освіти (трудове чи професійне навчання).

Супутню спеціальність менеджера соціальної служби в оптимальному варіанті найкраще поєднувати тоді, коли підготовка вчителя трудового навчання на освітньо-кваліфікаційному рівні “Спеціаліст” здійснюється за спеціалізацією “Менеджмент” чи “Основи підприємницької діяльності”. В цій ситуації теоретичні основи менеджменту вивчаються за навчальним планом основної спеціальності, а залишається більш повно і ретельно вивчити менеджмент у конкретній галузі – соціальній службі.

Таким чином, дане теоретичне обґрунтування супутньої підготовки вчительських та виробничих спеціальностей в системі професійної підготовки вчителів для освітньої галузі “Технології” потребує серйозної практичної підготовки в частині програмно-методичного забезпечення з наступною апробацією у навчальному процесі.

А н н о т а ц и я

В статье рассмотрена вариативность подготовки учителей трудового обучения и технологий в условиях реформирования образовательного раздела «технологии».